

LIETUVOS RESPUBLIKOS RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBA
ELEKTRONINIŲ RYŠIŲ DEPARTAMENTAS

**SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO TEO LT, AB INDIVIDUALIAME
VIEŠAJAME TELEFONO RYŠIO TINKLE, TEIKIAMAME
FIKSUOTOJE VIETOJE, RINKOS TYRIMO ATASKAITA DĖL
NEDISKRIMINAVIMO ĮPAREIGOJIMO NUSTATYMO SKAMBUČIŲ
UŽBAIGIMO TEO LT, AB INDIVIDUALIAME VIEŠAJAME
TELEFONO RYŠIO TINKLE, TEIKIAMAME FIKSUOTOJE VIETOJE,
RINKOJE**

Vilnius, 2007

TURINYS

1. ELEKTRONINIŲ RYŠIŲ RINKŲ TYRIMŲ TEISINIS PAGRINDAS LIETUVOS RESPUBLIKOJE.....	3
2. SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO PASLAUGOS, TEIKIAMOS TEO LT, AB VIEŠAJAME TELEFONO RYŠIO TINKLE, TEIKIAMAME FIKSUOTOJE VIETOJE, TECHNOLOGINIS ASPEKTAS DĖL SKAMBUČIŲ, INICIJUOTŲ UŽSIENIO TINKLUOSE, UŽBAIGIMO.....	7
3. NEDISKRIMINAVIMO IPAREIGOJIMO TEO LT, AB NUSTATYMAS	10
3.1. TEO LT, AB esami nustatyti ipareigojimai	10
3.2. TEO LT, AB nediskriminavimo ipareigojimo keitimas	11

1. ELEKTRONINIŲ RYŠIŲ RINKŲ TYRIMŲ TEISINIS PAGRINDAS LIETUVOS RESPUBLIKOJE

2004 m. gegužės 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymas (Žin. 2004, Nr. 69-2382) (toliau – Elektroninių ryšių įstatymas). Elektroninių ryšių įstatymas perkėlė Europos Sąjungos naujosios reguliavimo sistemos (angl. *New Regulatory Framework*) nuostatas į nacionalinę teisę. Elektroninių ryšių įstatymu buvo perkelti šie Europos Sąjungos teisės aktai:

1. 1988 m. gegužės 16 d. Komisijos direktyva 88/301/EEB dėl konkurencijos galinės telekomunikacinės įrangos rinkose.

2. 1989 m. gegužės 3 d. Tarybos direktyva 89/336/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su elektromagnetiniu suderinamumu, suderinimo.

3. 1997 m. lapkričio 28 d. Tarybos sprendimas 97/838/EB dėl PPO derybų dėl pagrindinių telekomunikacijų paslaugų rezultatų patvirtinimo Europos Bendrijos vardu, kiek tai susiję su jos kompetencija.

4. 1998 m. kovo 30 d. Europos Komisijos rekomendacija dėl principų, taikomų organizacijoms, atsakingoms už vartotojų ginčų sprendimą ne teismo tvarka.

5. 1998 m. lapkričio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/84/EB dėl sąlygine prieiga grindžiamų paslaugų ir sąlyginės prieigos paslaugų teisinės apsaugos.

6. 1999 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/5/EB dėl radijo ryšio įrenginių ir telekomunikacijų galinių įrenginių bei abipusio jų atitikties pripažinimo.

7. 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 676/2002/EB dėl radijo spektro politikos reguliavimo pagrindų Europos Bendrijoje (Sprendimas dėl radijo spektro).

8. 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/19/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir susijusių priemonių sujungimo ir prieigos prie jų (Prieigos direktyva) (toliau – Prieigos direktyva).

9. 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/20/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų-leidimo (Leidimų direktyva).

10. 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento bei Tarybos direktyva 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) (toliau – Pagrindų direktyva).

11. 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir paslaugų gavėjų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis (Universaliųjų paslaugų direktyva).

12. 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių).

13. 2002 m. rugsėjo 16 d. Komisijos direktyva 2002/77/EB dėl konkurencijos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų rinkoje.

14. 2003 m. liepos 25 d. Europos Komisijos rekomendacija dėl vietos nustatymo informacijos elektroninių ryšių tinkluose siekiant teikti vietos nustatymu pagrįstas pagalbos skambučių paslaugas tvarkymo.

Elektroninių ryšių įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – RRT) „tikslas – veiksminga konkurencija elektroninių ryšių srityje, efektyvus elektroninių ryšių išteklių naudojimas bei užtikrinta elektroninių ryšių paslaugų vartotojų teisių apsauga.“

Elektroninių ryšių įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje išskirti RRT uždaviniai:

„1) užtikrinti sąlygas, reikalingas veiksmingai konkurencijai elektroninių ryšių rinkose;
2) užtikrinti elektroninių ryšių paslaugų gavėjų teisių ir teisėtų interesų apsaugą, ypač užtikrinant paprastas ir nebrangias ginčų sprendimo procedūras bei skatinant elektroninių ryšių paslaugų teikimo sąlygų ir tarifų skaidrumą, ir pagal kompetenciją užtikrinti galimybę naudotis universaliosiomis paslaugomis;

3) skatinti efektyvias ilgalaikes investicijas ir elektroninių ryšių plėtrą;

4) užtikrinti efektyvų elektroninių ryšių išteklių naudojimą, taip pat kad būtų pakankamai nacionalinių telefono ryšio numerių išteklių, reikalingų viešosioms elektroninių ryšių paslaugoms, kad numeracijos planai ir procedūros būtų taikomi tokiu būdu, kuris užtikrintų vienodas visų viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikėjų galimybes, ypač užtikrindama, kad ūkio subjektai, kuriems skirti nacionalinių telefono ryšio numerių ištekliai, nediskriminuotų kitų elektroninių ryšių paslaugų teikėjų, kiek tai susiję su numeracijos sekomis, naudojamomis jų paslaugoms pasiekti;

5) pagal savo kompetenciją užtikrinti, kad Lietuvos Respublikoje naudojama aparatūra ir įrenginiai atitiktų Lietuvos Respublikoje galiojančius privalomus reikalavimus, užtikrinti aparatūros ir įrenginių elektromagnetinį suderinamumą;

6) pagal kompetenciją skatinti Europos Bendrijos vidaus rinkos plėtrą ir suderintą elektroninių ryšių reguliavimą Europos Bendrijoje;

7) bendradarbiauti su kompetentingomis institucijomis, tarp jų ir Valstybine duomenų apsaugos inspekcija, kad būtų užtikrinta žmogaus privataus gyvenimo neliečiamumo teisė, kiek tai susiję su asmens duomenų tvarkymu;

8) užtikrinti, kad operatoriai ir elektroninių ryšių paslaugų teikėjai vykdytų įpareigojimus, kurie gali būti nustatyti valstybės gynybos, nacionalinio saugumo ir viešosios tvarkos palaikymo interesais, taip pat ypatingų situacijų atvejais. “

Konkurencijos priežiūros elektroninių ryšių srityje „RRT siekia, kad būtų sudarytos sąlygos veiksmingos konkurencijos elektroninių ryšių srityje egzistavimui ir plėtrai bei sąlygos, užkertančios kelią ūkio subjektams piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje“ (Elektroninių ryšių įstatymo 14 straipsnio 1 dalis).

Elektroninių ryšių įstatymo 16 straipsnio 1 dalis numato - „RRT atliekamo rinkos tyrimo tikslas – siekti, kad elektroninių ryšių srityje būtų užtikrinta veiksminga konkurencija, o didelę įtaką turintiems ūkio subjektams būtų užkirstas kelias piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje“, o to paties straipsnio 15 dalis nustato, kad atlikdama rinkos tyrimą, įskaitant ir sprenddama, ar ūkio subjektas turi didelę įtaką rinkoje, ir nustatydama įpareigojimus didelę įtaką rinkoje turintiems ūkio subjektams, RRT atsižvelgia į atitinkamas tarptautinių sutarčių ir (ar) susitarimų nuostatas ir pagal kompetenciją užtikrina šių sutarčių bei (ar) susitarimų laikymąsi ir įgyvendinimą Lietuvos Respublikoje. Pagal Lietuvos prisijungimo prie Marakešo sutarties, įsteigiančios Pasaulio prekybos organizaciją, protokolo (Žin. 2001, Nr. 46-1620) 1 punktą Lietuva prisijungė prie Marakešo sutarties dėl Pasaulio prekybos organizacijos įsteigimo. 1997 m. lapkričio 28 d. Tarybos sprendimo 97/838/EB dėl PPO derybų dėl pagrindinių telekomunikacijų paslaugų rezultatų patvirtinimo Europos Bendrijos vardu, kiek tai susiję su jos kompetencija (OJ 1997 L 347, p. 45–58) Papildomo Europos Bendrijų ir jų valstybių narių įsipareigojimo 2.2 punktas nustato, kad leidžiamo naudojimosi rinka ribose užtikrinamas sujungimas su pagrindinio tiekėjo tinklais bet kuriame tinklo taške, kur tai yra techniškai įmanoma. Toks tinklų sujungimas teikiamas taikant nediskriminuojančius terminus, sąlygas (įskaitant techninius standartus ir specifikacijas) bei kainas ir kokybę, kuri yra ne blogesnė, nei numatyta panašioms nuosavoms paslaugoms, panašioms neprisijungusių paslaugų tiekėjų teikiamoms paslaugoms arba paslaugoms, teikiamoms nuosavoms dukterinėms įmonėms ar kitiems filialams.

Elektroninių ryšių įstatymo 16 straipsnio 1 dalis taip pat nurodo, kad RRT „nustato rinkos tyrimo taisykles“. RRT nustatė Rinkos tyrimo taisykles, patvirtintas RRT direktoriaus

2004 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. 1V-297 „Dėl Rinkos tyrimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr 141-5174) (toliau – Rinkos tyrimo taisyklės).

RRT atlieka rinkos tyrimą vadovaudamasi:

1. Elektroninių ryšių įstatymu;
2. Rinkos tyrimo taisyklėmis;
3. RRT direktoriaus 2005 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 1V-1165 „Dėl Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose telefono ryšio tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos apibrėžimo“ (Informaciniai pranešimai, 2006, Nr. 1-4);
4. RRT direktoriaus 2005 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 1V-1166 „Dėl ūkio subjekto AB „Lietuvos telekomas“, turinčio didelę įtaką skambučių užbaigimo AB „Lietuvos telekomas“ viešajame telefono ryšio tinkle, teikiamame fiksuotoje vietoje, rinkoje“ (Informaciniai pranešimai, 2006, Nr. 1-3);
5. RRT direktoriaus 2007 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. 1V-120 „Dėl Skambučių užbaigimo viešuosiuose telefono ryšio tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimo“;

6. Prieigos direktyva;

ir atsižvelgdama į:

1. 2002 metų Komisijos gaires dėl Rinkos tyrimo nustatant didelę įtaką rinkoje pagal Bendrijos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų reguliavimo sistemą (toliau - Didelės įtakos nustatymo rinkoje gairės);
2. 2003 m. liepos 23 d. Komisijos rekomendaciją dėl pranešimų, terminų ir konsultacijų, numatytų Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos 7 straipsnyje;
3. Europos reguliuotojų grupės elektroninių ryšių tinklams ir paslaugoms bendrą poziciją dėl požiūrio į tinkamas priemones naujoje reguliavimo sistemoje;
4. 2005 m. Skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose telefono ryšio tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimo ataskaitą (toliau – Ataskaita).

Pagal Elektroninių ryšių įstatymo 16 straipsnio 4 dalį, RRT „turi teisę atlikti rinkos tyrimą:

- 1) suinteresuotų ūkio subjektų prašymu;
- 2) valstybės ar savivaldybių institucijų prašymu;
- 3) savo iniciatyva.“

Elektroninių ryšių įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nustatyta, „rinkos tyrimo procedūrą sudaro šie etapai:

- 1) atitinkamos rinkos (produktų (paslaugų) ir geografinės), kurios charakteristikos gali pateisinti įpareigojimų, nurodytų šio Įstatymo 17 straipsnyje, taikymą, apibrėžimas;
- 2) tyrimas, ar konkurencija atitinkamoje rinkoje yra veiksminga, ir, jei konkurencija nėra veiksminga, didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turinčių ūkio subjektų įvardijimas;
- 3) Elektroninių ryšių įstatymo 17 straipsnyje nurodytų įpareigojimų nustatymas, pakeitimas ir (ar) panaikinimas didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams.“

RRT direktoriaus 2004 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. 1V-327 „Dėl rinkos tyrimo“ pradėtas Skambučių užbaigimo viešuosiuose telefono ryšio tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimas. Nuo 2005 m. spalio 14 d. iki 2005 m. gruodžio 14 d. dėl šio tyrimo ataskaitos ir sprendimų projektų vyko vieša konsultacija su Europos Bendrijų Komisija, kitų Europos Sąjungos valstybių nacionalinėmis reguliavimo institucijomis bei rinkos dalyviais. Taip pat šio tyrimo dokumentų projektai buvo pateikti Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai. RRT direktoriaus 2005 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 1V-1166 ūkio subjektas TEO LT, AB (iki 2006 m. gegužės 5 d. bendrovės pavadinimas buvo AB „Lietuvos telekomas“) buvo pripažintas turinčiu didelę įtaką Skambučių užbaigimo TEO LT, AB viešajame telefono ryšio tinkle, teikiamame fiksuotoje vietoje, (toliau - Tinklas) rinkoje ir jam buvo nustatyti

įpareigojimai. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2006 m. gruodžio 18 d. nutartimi panaikino RRT direktoriaus 2005 m. gruodžio 29 d. įsakymo Nr. 1V-1166 3.2 punktą ta apimtimi, kuria jis nustato, kad TEO LT, AB taikomos skambučių užbaigimo TEO LT, AB Tinkle paslaugos sąlygos negali priklausyti nuo tos aplinkybės, kad skambutis buvo inicijuotas užsienio (ne Lietuvos Respublikos) valstybės teritorijoje esančiame viešajame telefono ryšio tinkle ir šia apimtimi nediskriminavimo įpareigojimo taikymo klausimą grąžino RRT spresti iš naujo. RRT, vadovaudamasi Elektroninių ryšių įstatymo 16 straipsnio 4 dalies 3 punktu ir Rinkos tyrimo taisyklių 6, 8.3, 9 ir 10 punktais, RRT direktoriaus 2007 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. 1V-120 „Dėl Skambučių užbaigimo viešuosiuose telefono ryšio tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimo“ nusprendė atlikti Skambučių užbaigimo TEO LT, AB Tinkle rinkos, apibrėžtos RRT direktoriaus 2005 m. gruodžio 29 d. įsakymo Nr. 1V-1166 1.1 punkte, tyrimą, iš naujo išspręsdama nediskriminavimo įpareigojimo taikymo klausimą toje dalyje, kurioje nustatyta, kad TEO LT, AB taikomos skambučių užbaigimo TEO LT, AB Tinkle paslaugos sąlygos negali priklausyti nuo tos aplinkybės, kad skambutis buvo inicijuotas užsienio (ne Lietuvos Respublikos) valstybės teritorijoje esančiame viešajame telefono ryšio tinkle.

2. SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO PASLAUGOS, TEIKIAMOS TEO LT, AB TINKLE TECHNOLOGINIS ASPEKTAS DĖL SKAMBUČIŲ, INICIJUOTŲ UŽSIENIO TINKLUOSE, UŽBAIGIMO

Skambučio užbaigimo paslauga apima skambučio perdavimą nuo vietinės telefono stoties (įskaitant šią stotį), esančios arčiausiai abonento, kuriam skambinama, kurioje yra arba gali būti suteiktas tinklų sujungimas, iki tinklo galinio taško, kuriame šis skambutis yra užbaigiamas. Žemiau paaiškiname skambučių, inicijuotų kitų operatorių tinkluose, esančiuose užsienio valstybėse, užbaigimo TEO LT, AB Tinkle kelių būdus.

TEO LT, AB Tinklo struktūra pateikta šios ataskaitos 1 paveiksle atsižvelgiant į TEO LT, AB 2003 m. vasario 19 d. raštu Nr. 01-1-236, 2004 m. gruodžio 6 d. raštu Nr. 01-2-930 ir 2006 m. gruodžio 22 d. raštu Nr. 01-2-571 nurodytą informaciją apie TEO LT, AB viešajame fiksuoto telefono ryšio tinkle naudojamų stočių ir jų išnašų geografinį išsidėstymą bei jų tarpusavio sujungimą. Šiuose raštuose nurodyta, kad TEO LT, AB Tinklą be tranzitinių ir vietinių telefono stočių sudaro dvi tarptautinės telefono stotys – Vilniaus ir Kauno, kurios yra sujungtos tarpusavyje, o taip pat su Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių tranzitinėmis telefono stotimis.

Skambučiai, inicijuoti kitų operatorių tinkluose, esančiuose užsienio valstybėse, TEO LT, AB Tinkle gali būti užbaigiami juos siunčiant tiesiogiai į TEO LT, AB Tinklą, arba juos siunčiant užbaigti į TEO LT, AB Tinklą per kito Lietuvos Respublikoje veikiančio operatoriaus tinklą (žr. 1 paveikslą). Iš užsienio operatoriaus tinklo pokalbių srautus siunčiant tiesiogiai į TEO LT, AB Tinklą, skambutis siunčiamas į TEO LT, AB tarptautinę telefono stotį, ir nuo tarptautinės telefono stoties per tranzitinę telefono stotį perduodamas į atitinkamą vietinę telefono stotį, iš kurios skambutis yra nukreipiamas į galinį TEO LT, AB Tinklo tašką (žr. 1 paveiksle 1 skambučio kelias). Skambutis, inicijuojamas kito operatoriaus tinkle, esančiame užsienio valstybės teritorijoje, gali būti užbaigiamas TEO LT, AB vietinėje telefono stotyje tik tuo atveju, jei užsienio operatorius turi tinklą Lietuvos Respublikos teritorijoje ir turi galimybę užbaigti skambutį TEO LT, AB tiesiogiai per vietinę telefono stotį, t.y. yra tinklai sujungti vietiniu lygmeniu (žr. 1 paveiksle 3 skambučio kelias). Taigi, užsienio operatorius gali užbaigti skambutį Lietuvos Respublikos teritorijoje tik turėdamas savo tinklą Lietuvos Respublikos teritorijoje ir būdamas Lietuvos Respublikos operatoriumi.

Pažymėtina, kad skambučiai, inicijuoti kitų operatorių tinkluose, esančiuose užsienio valstybių teritorijose, perduodami TEO LT, AB Tinkle nuo tarptautinės telefono stoties iki tranzitinės telefono stoties (žr. 1 paveiksle nereguluojama skambučio kelio atkarpa). Kadangi šiai skambučio atkarpai nėra nustatoma papildomų reguliavimo sąlygų, ši atkarpa nuo tarptautinės iki tranzitinės stoties sudaro sąlygas TEO LT, AB derėtis su užsienio šalių operatoriais dėl skambučių priėmimo.

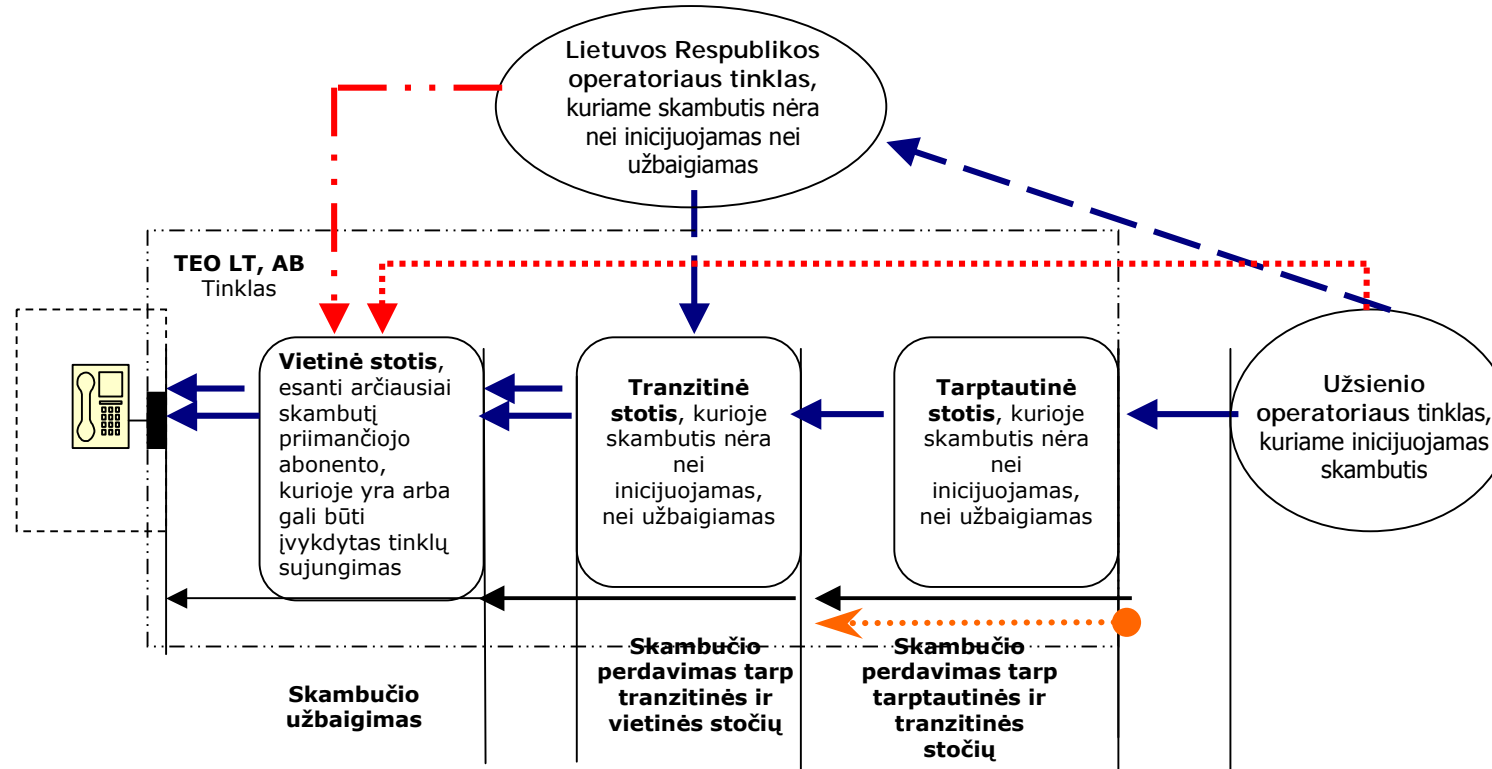
Tuo atveju, kai skambučiai, inicijuoti kitų operatorių tinkluose, esančiuose užsienio valstybėse, siunčiami į TEO AB, LT Tinklą per kito Lietuvos Respublikoje veikiančio operatoriaus viešąjį telefono ryšio tinklą, skambučių srautas iš Lietuvos Respublikoje veikiančio viešojo telefono ryšio tinklo per tinklų sujungimo tašką patenka į TEO LT, AB tranzitinę stotį, vėliau perduodamas į atitinkamą vietinę telefono stotį, iš kurios skambutis yra nukreipiamas į galinį TEO LT, AB Tinklo tašką (žr. 1 paveiksle 2 skambučio kelias). Jei Lietuvos Respublikoje veikiantis operatorius yra savo tinklą sujungęs su TEO LT, AB Tinklu vietiniu lygmeniu, tuomet skambutis, inicijuotas kitų operatorių tinkluose, esančiuose užsienio valstybėse, iš šio Lietuvos Respublikos operatoriaus tinklo iš kart nukreipiamas į vietinę stotį iš kurios siunčiamas užbaigti į galinį tinklo tašką (žr. 1 paveiksle 4 skambučio kelią).

Skambučių, inicijuotų kitų operatorių tinkluose, esančiuose užsienio valstybių teritorijose, užbaigimas nuo vietinės telefono stoties TEO LT, AB Tinkle, kuomet šis srautas siunčiamas į TEO LT, AB Tinklą per kitą Lietuvos Respublikoje veikiančią operatorių, yra analogiškas Lietuvos Respublikos teritorijoje veikiančio operatoriaus viešajame telefono ryšio tinkle inicijuotų skambučių, siunčiamų į TEO LT, AB Tinklą, užbaigimui. Taigi skambučių užbaigimas TEO LT, AB Tinkle, t.y. skambučio perdavimas nuo vietinės telefono stoties (įskaitant šią stotį), esančios arčiausiai abonento, kuriam skambinama, kurioje yra arba gali būti suteiktas tinklų sujungimas, iki tinklo galinio taško, kuriame šis skambutis yra užbaigiamas, yra identiškas nepriklausomai nuo to, kuriame tinkle, t.y. TEO LT, AB, kito Lietuvos operatoriaus ar užsienio operatoriaus tinkle, skambutis yra inicijuotas.

Skambučių užbaigimo TEO LT, AB Tinkle paslaugą dėl technologinių aplinkybių (TEO LT, AB vienintelis turi prieigą prie savo galutinių paslaugų gavėjų) gali teikti tik TEO LT, AB. Kaip buvo nurodyta Ataskaitos 9.1.3 skyriuje, technologinis barjeras yra absoliutus ir įeiti į Skambučių užbaigimo TEO LT, AB Tinkle rinką bet kuriam kitam ūkio subjektui bei konkuruoti joje yra neįmanoma. TEO LT, AB, eksploatuodama Tinklą ir teikdama skambučių užbaigimo paslaugą savo Tinkle, dėl technologinių galimybių pakeisti šią paslaugą nebuvimo, turi monopolinę padėtį.

1 paveikslas. Skambučio, inicijuoto kito operatoriaus tinkle, esančiame užsienio valstybėje, ir užbaigimo TEO LT, AB Tinkle, kelias, kuomet skambutis siunčiamas užbaigti į TEO LT, AB Tinklą tiesiogiai arba per kitą Lietuvos Respublikoje veikiančią operatorių.

◀-----● Nereguluojama skambučio kelio atkarpa.

← Skambučio kelias, kai skambutis, inicijuotas kito operatoriaus tinkle, esančiame užsienio valstybėje, užbaigiamas TEO LT, AB Tinkle, kuomet skambutis siunčiamas užbaigti į TEO LT, AB Tinklą per tarptautinę stotį. (1 skambučio kelias)

← Skambučio kelias, kai skambutis, inicijuotas kito operatoriaus tinkle, esančiame užsienio valstybėje, užbaigiamas TEO LT, AB Tinkle, kuomet skambutis siunčiamas užbaigti į TEO LT, AB Tinklą per kitą Lietuvos Respublikoje veikiančią operatorių ir užbaigiamas per tranzitinę stotį. (2 skambučio kelias)

← Skambučio kelias, kai skambutis, inicijuotas kito operatoriaus tinkle, esančiame užsienio valstybėje, užbaigiamas TEO LT, AB Tinkle, kuomet skambutis siunčiamas užbaigti į TEO LT, AB Tinklą per vietinę stotį. Norėdamas skambutį užbaigti tiesiai per vietinę telefono stotį, kitas operatorius, kurio tinkle, esančiame užsienio valstybėje, skambutis inicijuojamas, privalo turėti tinklą Lietuvos Respublikoje (t.y. būti Lietuvos Respublikos operatoriumi) ir turėti sujungimą su TEO LT, AB Tinklu vietiniame lygmenyje. (3 skambučio kelias)

← Skambučio kelias, kai skambutis, inicijuotas kito operatoriaus tinkle, esančiame užsienio valstybėje, užbaigiamas TEO LT, AB Tinkle, kuomet skambutis siunčiamas užbaigti į TEO LT, AB Tinklą per kitą Lietuvos Respublikoje veikiančią operatorių ir užbaigiamas per vietinę telefono stotį. Šiuo atveju Lietuvos Respublikoje veikiantis operatorius turi turėti sujungimą su TEO LT, AB Tinklu vietiniame lygmenyje. (4 skambučio kelias)

3. NEDISKRIMINAVIMO ĮPAREIGOJIMO TEO LT, AB NUSTATYMAS

3.1. TEO LT, AB esami nustatyti įpareigojimai

Kadangi ūkio subjektas TEO LT, AB turi didelę įtaką Skambučių užbaigimo TEO LT, AB Tinkle rinkoje, RRT, vadovaudamasi Elektroninių ryšių įstatymo 17 straipsniu, turi teisę nustatyti atitinkamus įpareigojimus, sprendžiančius nustatytas konkurencijos tiriamoje rinkoje problemas.

Įpareigojimų pobūdis ir reguliavimo būtinumas priklauso nuo to, ar ūkio subjektas turi didelę įtaką rinkoje ir ar turi motyvų ar galimybių ją naudotis ar ja naudojasi.

Ūkio subjektas TEO LT, AB pagal 1998 metų Europos Sąjungos reguliavimo sistemą (angl. *1998 Regulatory Framework*) yra pripažintas ūkio subjektu turinčiu didelę įtaką skirtųjų linijų paslaugų rinkoje, fiksuoto telefono ryšio paslaugų ir tinklų rinkoje bei nacionalinėje tinklų sujungimo rinkoje. Skirtųjų linijų paslaugų rinką sudaro visos skirtosios linijos nepriklausomai nuo linijų ilgio, tipo, pralaidumo, paskirties, technologijų, naudojimo pobūdžio. Fiksuoto telefono ryšio paslaugų ir tinklų rinka yra viešojo fiksuoto telefono ryšio paslaugų rinka ir (arba) viešojo fiksuoto telefono ryšio tinklų rinka, apimanti viešąsias telefono ryšio paslaugas, atitinkančias šiuos kriterijus: telefono ryšio paslaugos yra balso telefonijos paslaugos, t.y. teikiamos realiu laiku, naudojant telekomunikacijų galinius įrenginius, telefono ryšio paslaugos teikiamos telefono ryšio tinklu, kurio galiniai taškai yra fiksuoti, paslaugos, teikiamos visuomenei. Nacionalinė tinklų sujungimo rinka yra telekomunikacijų tinklų sujungimo paslaugų, apimančių skambučių, inicijuotų bet kuriame nacionaliniame ar užsienio operatoriaus telekomunikacijų tinkle, užbaigimą tranzitiniuose telekomunikacijų tinkluose bei skirtųjų linijų, naudojamų telekomunikacijų tinklų sujungimo tikslais, nuoma, rinka. Skambučių užbaigimo Tinkluose rinkos tyrimu apibrėžta skambučių užbaigimo TEO LT, AB Tinkle rinka yra nacionalinės tinklų sujungimo rinkos subrinka.

Ryšių reguliavimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktorius 2003 m. sausio 7 d. įsakymu Nr. 2 „Dėl didelę įtaką nacionalinėje tinklų sujungimo rinkoje turinčių ūkio subjektų“ (Informaciniai pranešimai, 2003, Nr. 3-26) nustatė, kad AB „Lietuvos telekomas“ kartu su susijusiais juridiniais asmenimis, t.y. UAB „Baltijos informacinių duomenų valdymo centras“, UAB „Comliet“, UAB „Lietuvos telekomo verslo sprendimai“, UAB „Lintel“, UAB „Lintkom“, UAB „Voicecom“ ir VšĮ „Lietuvos telekomo sporto klubas“ privalo vykdyti didelę įtaką nacionalinėje tinklų sujungimo rinkoje turintiems ūkio subjektams taikytinus įpareigojimus, nustatytus Telekomunikacijų įstatymo 11, 13, 14, 15, 21, 22, 24 straipsniuose.

Pažymėtina, kad RRT direktoriaus 2005 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 1V-1166 Telekomunikacijų įstatymo 11, 13, 14, 15, 21, 22, 24 straipsniuose nurodyti įpareigojimai buvo pakeisti ir ūkio subjektui TEO LT, AB nustatyti šie šiuo metu galiojantys įpareigojimai: įpareigojimas suteikti prieigą pagal Elektroninių ryšių įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 5, 6, 7 ir 9 punktus, nediskriminavimo įpareigojimas (ta apimtimi kiek paliktas galioti Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. gruodžio 18 d. nutartimi) pagal Elektroninių ryšių įstatymo 19 straipsnio 1 dalį, skaidrumo įpareigojimas pagal Elektroninių ryšių įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 4, 5 punktus bei to paties straipsnio 2 dalį, kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimai pagal Elektroninių ryšių įstatymo 23 straipsnio 1 dalį, apskaitos atskyrimo įpareigojimas pagal Elektroninių ryšių įstatymo 20 straipsnio 1 dalį.

Nacionalinės tinklų sujungimo rinkos tyrimo metu TEO LT, AB nustatytas nediskriminavimo įpareigojimas yra keičiamas nediskriminavimo įpareigojimo nustatymo Skambučių užbaigimo TEO LT, AB Tinkle rinkoje tyrimo metu nustatomu

nediskriminavimo įpareigojimu tiek, kiek tai yra susiję su skambučių užbaigimo paslaugos teikimu TEO LT, AB Tinkle.

3.2. TEO LT, AB nediskriminavimo įpareigojimo keitimas

Telekomunikacijų įstatymo 13 straipsnyje nurodytas nacionalinės tinklų sujungimo, rinkos tyrimų metu ūkio subjektui AB „Lietuvos telekomas“ nustatytas nediskriminavimo įpareigojimas tiek, kiek tai yra susiję su skambučių užbaigimo paslaugos teikimu, yra keičiamas Elektroninių ryšių įstatymo 19 straipsnyje numatytu nediskriminavimo įpareigojimu.

Atlikus konkurencijos efektyvumo Skambučių užbaigimo TEO LT, AB Tinkle rinkos tyrimą, buvo nustatyta, kad ūkio subjektas TEO LT, AB turi iniciatyvą bei galimybes skambučių užbaigimo TEO LT, AB Tinkle paslaugą be objektyvios priežasties teikti skirtingomis sąlygomis, priklausomai nuo skambučio inicijavimo kilmės. Tai patvirtina faktinės aplinkybės, išdėstytos skambučių užbaigimo paslaugos, teikiamos TEO LT, AB Tinkle, gavėjų RRT pateiktuose raštuose (žr. Ataskaitos 9.1.5 skyrių). Tokio TEO LT, AB elgesio galimybės bei iniciatyvos suteikti prieigą aiškiomis ir priimtinomis sąlygomis nebuvimas iš ūkio subjekto TEO LT, AB pusės sąlygoja, kad nediskriminavimo įpareigojimas, teikiant tinklų sujungimą, tampa viena svarbiausių konkurencijos užtikrinimo priemonių. Šis įpareigojimas sumažina ūkio subjekto TEO LT, AB galimybes riboti konkurenciją bei apsunkinti kitų ūkio subjektų galimybes įeiti į mažmenines viešųjų telefono ryšio paslaugų rinkas. TEO LT, AB 2005 m. gruodžio 14 d. raštu Nr. 01-2-488, pateikdama pastabas RRT paskelbtiems viešam konsultavimuisi Skambučių užbaigimo Tinkluose rinkos tyrimo rezultatams (Ataskaitos projektas, RRT direktoriaus įsakymų projektai), nurodė, kad nustačius TEO LT, AB nediskriminavimo įpareigojimą, apimantį ir reikalavimą taikyti vienodas skambučių užbaigimo kainas Lietuvos ir užsienio operatoriams, būtų sudaryta prielaida paties TEO LT, AB diskriminavimui ar nepagrįstai apsunkintas tinklų sujungimo sutarčių sudarymas su užsienio operatoriais. Tokioje situacijoje TEO LT, AB privalėtų užsienio operatorių atžvilgiu taikyti tokias pat skambučių užbaigimo kainas kaip ir Lietuvos operatoriams, tačiau užsienio operatoriai galėtų taikyti didesnes skambučių užbaigimo kainas jų tinkluose. Tokie teiginiai yra nepagrįsti, nes kaip nurodyta šios ataskaitos 2 skyriuje, skambučio perdavimo atkarpa nuo tarptautinės iki tranzitinės stoties (žr. 1 paveiksle nereguliuojama skambučio kelio atkarpa) nėra nustatoma jokių reguliavimo sąlygų, kadangi skambučio perdavimo atkarpa nuo tarptautinės iki tranzitinės stoties nepatenka į Skambučių užbaigimo TEO LT, AB Tinkle rinką, todėl šioje atkarpoje TEO LT, AB nenustatomi jokie įpareigojimai ir tai sudaro sąlygas TEO LT, AB laisvai derėtis su užsienio šalių operatoriais dėl skambučių priėmimo sąlygų.

Ūkio subjektas TEO LT, AB, turintis didelę įtaką Skambučių užbaigimo TEO LT, AB Tinkle rinkoje, privalo nediskriminuoti skambučių užbaigimo paslaugos ir su jos teikimu susijusių priemonių gavėjų. Tai reiškia, kad vadovaujantis Elektroninių ryšių įstatymo 19 straipsnio 1 dalimi skambučių užbaigimo paslaugos TEO LT, AB Tinkle techninės bei kitos taikomos sąlygos turi būti tokios pačios, kokias ūkio subjektas TEO LT, AB turi pats arba teikia savo padaliniais, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems ūkio subjektams, bei negali priklausyti nuo skambučio inicijavimo kilmės. Ūkio subjekto TEO LT, AB taikomos skambučių užbaigimo kainos kitiems ūkio subjektams negali būti skirtingos priklausomai nuo to, kuriame tinkle skambutis yra inicijuojamas.

Kaip nurodyta 1 paveiksle, skambutis, inicijuotas kitų operatorių tinkluose, esančiuose užsienio valstybėse, gali būti siunčiamas užbaigti į TEO LT, AB Tinklą tiesiogiai iš kitų operatorių tinklų, esančių užsienio valstybėse, arba toks skambutis gali būti

siunčiamas užbaigti į TEO LT, AB Tinklą per kitą Lietuvos Respublikoje veikiančią operatorių ir skambučio kelio atkarpa nuo vietinės telefono stoties TEO LT, AB Tinkle yra analogiška, t.y. ta pati skambučio užbaigimo paslauga, todėl šios skambučių užbaigimo paslaugos privalo būti suteikiamos nediskriminaciniais pagrindais, nes skirtingų skambučių užbaigimo paslaugos sąlygų nustatymas Lietuvos Respublikos teritorijoje, priklausomai nuo skambučių inicijavimo kilmės, yra konkurencijos problema, sprendina vadovaujantis Elektroninių ryšių įstatymo nuostatomis.

Prieigos direktyvos preambulės 5 pastraipa nustato, kad atviroje ir konkurencinėje rinkoje neturi būti apribojimų, kurie trukdytų įmonėms tarpusavyje derėtis dėl prieigos ir susijungimo susitarimų, ypač dėl susitarimų su kitų valstybių įmonėmis. Be to, Prieigos direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės privalo užtikrinti, kad nebūtų jokių apribojimų, kurie ūkio subjektams toje pačioje ar kitoje valstybėje narėje neleistų tarpusavyje derėtis dėl susitarimų techniniais ar komerciniais prieigos ir (ar) sujungimo klausimais. Pažymėtina, kad Elektroninių ryšių įstatymo 1 straipsnio 5 dalimi siekiama Europos Sąjungos elektroninių ryšių reguliavimo sistemos tikslų, tarp jų plėsti vidaus rinką. Tai daryti nacionalines reguliavimo institucijas įpareigoja ir Pagrindų direktyvos 8 straipsnio 3 dalis. Taigi, vadovaujantis Elektroninių ryšių įstatymo 1 straipsnio 5 dalies ir Pagrindų direktyvos 8 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatomis, RRT turi imtis visų reikiamų priemonių, siekdama skatinti konkurenciją elektroninių ryšių srityje.

Elektroninių ryšių įstatymo 16 straipsnio 15 dalyje numatyta, kad RRT, nustatydamą įpareigojimus didelę įtaką rinkoje turintiems ūkio subjektams, atsižvelgia į atitinkamas tarptautinių sutarčių ir (ar) susitarimų nuostatas ir pagal kompetenciją užtikrina šių sutarčių bei (ar) susitarimų laikymąsi ir įgyvendinimą Lietuvoje. Lietuva 2001 m. gegužės 31 d. tapo Pasaulinės prekybos organizacijos (toliau - PPO) nare ir prisiėmė įsipareigojimus, kurių turinį atspindi Sąrašas dėl specifinių įsipareigojimų paslaugų sektoriuje (angl. *Schedule of Specific Commitments on Services*), kuriame yra įtvirtinti konkretūs Lietuvos įsipareigojimai tam tikrose paslaugų srityse, ir Nuorodinis dokumentas (angl. *Reference Paper*), kuriame išdėstyti pagrindiniai principai, kurių Lietuva, kaip PPO narė, privalo laikytis atverdama telekomunikacijų rinką.

Pažymėtina, kad tarp Elektroninių ryšių įstatymo priede nurodytų Europos Sąjungos teisės aktų, kuriuos įgyvendina Elektroninių ryšių įstatymas, nurodytas ir 1997 m. lapkričio 28 d. Tarybos sprendimas 97/838/EB dėl PPO derybų dėl pagrindinių telekomunikacijų paslaugų rezultatų patvirtinimo Europos Bendrijos vardu, kiek tai susiję su jos kompetencija – pastaruoju Europos Sąjungos teisės aktu visos Europos Sąjungos valstybės (tarp jų ir Lietuva) įsipareigoja laikytis atitinkamų PPO įsipareigojimų (įskaitant Sąrašą dėl specifinių įsipareigojimų paslaugų sektoriuje ir Nuorodinį dokumentą). Prieigos direktyvos preambulės 13 pastraipoje taip pat akcentuojama, kad Bendrija ir jos valstybės narės (tuo pačiu ir Lietuva) remdamosi susitarimu su PPO dėl pagrindinių telekomunikacijų, prisiėmė įsipareigojimus dėl telekomunikacijų tinklų sujungimo ir tuos įsipareigojimus privalo gerbti. Didelės įtakos nustatymo rinkoje gairių 125 punkte taipogi nurodoma, kad Europos Bendrija ir jos valstybės narės prisiėmė PPO įsipareigojimus, susijusius su ūkio subjektais, kurie yra pagrindiniai telekomunikacijų paslaugų teikėjai (angl. *major supplier*). Be to, Didelės įtakos nustatymo rinkoje gairių 125 punkte yra pastebima, jog Europos Sąjungos naujosios reguliavimo sistemos (angl. *New Regulatory Framework*) normos, ypač susijusios su prieiga ir tinklų sujungimu, užtikrina nacionalinėms reguliavimo institucijoms galimybę toliau taikyti tinkamus įsipareigojimus ūkio subjektams, kurie yra pagrindiniai operatoriai, remiantis įsipareigojimais prisiimtais PPO.

Pažymėtina, kad Lietuvos Nuorodinio dokumento (kuris yra Sąrašo dėl specifinių įsipareigojimų paslaugų sektoriuje dalis), taikomo pagrindinėms telekomunikacijų paslaugoms, 2.2 punkte Lietuva, kiek tai susiję su tinklų sujungimu su pagrindiniu

operatoriumi, konkrečiai įsipareigojo užtikrinti, kad tinklų sujungimas būtų vykdomas nediskriminaciniais pagrindais ir sąlygomis (įskaitant techninius standartus ir specifikacijas), kad tinklų sujungimo tarifai ir kokybė būtų ne blogesni negu operatoriaus taikomi savo paslaugoms teikti arba taikomi kitiems ūkio subjektams arba operatoriaus padaliniams, dukterinėms įmonėms. Taigi įpareigojimas taikyti skambučių užbaigimo paslaugai sąlygas, nesiskiriančias nuo kitiems ūkio subjektams taikomų sąlygų, nepriklausomai nuo skambučių inicijavimo kilmės, *inter alia* užtikrins Lietuvos priimtų įsipareigojimų stojant į PPO vykdymą, vadovaujantis Elektroninių ryšių įstatymo 16 straipsnio 15 dalimi. Atkreiptinas dėmesys, kad nei Elektroninių ryšių įstatymo 19 straipsnio 1 dalis, nei 16 straipsnio 15 dalis nesuteikia RRT teisės nukrypti nuo Pagrindų direktyvos 8 straipsnyje nustatytų tikslų (Europos Sąjungos vidaus rinkos plėtros, konkurencijos skatinimo elektroninių ryšių sektoriuje ir t.t.) ar neatsižvelgti į atitinkamas tarptautinių sutarčių ir (ar) susitarimų nuostatas. Atitinkamai minėtos nuostatos nesuteikia RRT teisės siaurinti ūkio subjektų, kurie, nustačius nediskriminavimo įpareigojimą negalės būti diskriminuojami, rato. Todėl apribodama kitų ūkio subjektų, kuriuos nediskriminuoti įpareigotina TEO LT, AB, ratą, RRT pažeistų Elektroninių ryšių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies ir 16 straipsnio 15 dalies nuostatas.

Atsižvelgiant į tai, kas buvo išdėstyta, darytina išvada, kad RRT vadovaudamasi Elektroninių ryšių įstatymo 16 straipsnio 15 dalimi, 19 straipsnio 1 dalimi bei atsižvelgdama į aukščiau paminėtus tarptautinius susitarimus (Sąrašas dėl specifinių įsipareigojimų paslaugų sektoriuje ir Nuorodinis dokumentas), kuriais Lietuva prisiėmė įsipareigojimus telekomunikacijų srityje, turi užtikrinti, kad TEO LT, AB netaikytų skirtingų skambučių užbaigimo TEO LT, AB Tinkle sąlygų priklausomai nuo skambučių inicijavimo kilmės, t.y. kad TEO LT, AB negalėtų kitiems operatoriams sudaryti skirtingas skambučių, inicijuotų užsienio operatorių tinkluose, užbaigimo TEO LT, AB Tinkle sąlygas. Ūkio subjektas TEO LT, AB privalo nediskriminuoti kitų ūkio subjektų teikdamas tas pačias skambučių užbaigimo paslaugas, t.y. skambučių perdavimą nuo vietinės telefono ryšio stoties (įskaitant šią stotį), esančios arčiausiai abonento, kuriam skambinama, kurioje yra arba gali būti suteiktas tinklų sujungimas, iki tinklo galinio taško, kuriame šis skambutis yra užbaigiamas.

Nediskriminavimo įpareigojimas užtikrina kitiems ūkio subjektams, kad jų galimybės konkuruoti su ūkio subjektu TEO LT, AB susijusiose mažmeninėse telefono ryšio paslaugų rinkose ir didmeninėse tranzito paslaugų rinkose nebus įtakotos galimo ūkio subjekto TEO LT, AB diskriminacinio elgesio. Nediskriminavimo įpareigojimas taip pat užtikrina, kad skambučių užbaigimo paslaugos TEO LT, AB Tinkle pirkėjo, o kartu ir pastarojo abonentų interesai nebus pažeisti diskriminacinės praktikos.

Įpareigojimas yra proporcingas, nes nustačius šį įpareigojimą, ūkio subjektas TEO LT, AB negalės diskriminuoti skambučių užbaigimo paslaugos ir su jos teikimu susijusių priemonių gavėjų, taigi visiems šios paslaugos gavėjams, įskaitant su TEO LT, AB susijusias įmones, bus taikomos vienodos sąlygos.

Išvada:

Ūkio subjektas TEO LT, AB skambučių užbaigimo paslaugai TEO LT, AB Tinkle privalo taikyti technines bei kitas sąlygas tokias pačias, kokias ūkio subjektas TEO LT, AB turi pats arba teikia savo padaliniams, dukterinėms įmonėms ar bet kuriems kitiems ūkio subjektams, bei jos negali priklausyti nuo skambučių inicijavimo kilmės. Ūkio subjekto TEO LT, AB taikomos skambučių užbaigimo kainos kitiems ūkio subjektams negali būti skirtingos priklausomai nuo to, kuriame viešajame telefono ryšio tinkle skambutis buvo inicijuotas.